



नेपाल आयल निगमको विज्ञप्ती

नेपाल आयल निगमले पेट्रोलियम पदार्थहरूको भण्डारण क्षमता बढाउनको लागि प्रादेशिक संरचना बमोजिम विश्लेषण गरी नयाँ ठाउँहरूमा खरीद गरेको जग्गाको सम्बन्धमा विभिन्न संचार माध्यमहरूमा आएका टिका टिप्पणी प्रति निगमको गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको छ ।

नेपालको नयाँ संविधान-२०७२ जारी भएपछि उत्पन्न नाकाबन्दी लगायतको विषम परिस्थिति तथा निगमसँग न्यून भण्डारण, क्षमता भएको कारण पेट्रोलियम पदार्थहरूको दैनिक आपूर्तिमा असहज अवस्था सृजना भई आम उपभोक्ताहरूलाई धेरै नै असुविधा भए पश्चात् २०७२ सालमा नै तत्कालीन नेपाल सरकारले मुलुकका विभिन्न प्रदेशमा तीन महिना (९० दिन) को पेट्रोलियम भण्डारण क्षमता विकास गर्ने निर्णय गरी सोही मुताबिक आवश्यक कार्य गर्न आपूर्ति मन्त्रालय मार्फत निगमलाई निर्देशन प्राप्त भएको थियो । तत् पश्चात् गत आ.व.२०७३/७४ मा पनि नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम मार्फत पनि सो नीति लाई निरन्तरता दिए पछि निगम संचालक समितिले स्वीकृत गरेको कार्यक्रम एवं जग्गा खरीदको स्वीकृत लागत बजेटको परधि भित्र रही निगमले प्रचलित खरीद ऐन २०६३ तथा निगमको खरीद सम्बन्धी विनियमावली २०६४ बमोजिमको प्रकृया पुरागरी ३५ दिनको समय दिई प्रादेशिक संरचना बमोजिम पेट्रोलियम पदार्थको थप भण्डारण क्षमता विकास गर्न स्वीकृत नयाँ क्षेत्रहरूको प्रस्ताव माग्ने खण्ड तथा जग्गाको प्राविधिक मापदण्डहरू यकिन गरी सार्वजनिक सूचना जारी गरी (E - Bidding) सहितको बोलपत्र प्रकाशित गरी बोलपत्र साथ प्राप्त भएका प्रस्तावहरू संचालक समितिले निगम व्यवस्थापनलाई दिएको निर्देशन र अख्तियारी बमोजिम कानूनी, प्राविधिक र आर्थिक रूपले उपयुक्त सारभूत रूपमा प्रभावग्राही न्यूनतम मूल्याङ्कित बोलपत्र दाताको प्रस्ताव स्वीकृत गरी आवश्यक खरीद सम्झौता गरेर निगमले केही जग्गा भूपा, सर्लाही, चितवन र रुपन्देहीमा खरिद गरिसकेको तथा सम्झौताका शर्तनामा तथा कार्य सम्पादन जमानत बमोजिम अझै प्रस्तावदाताले सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्यहरू बाँकी भएको अवस्था छ । साथै भण्डारण डिपो तथा सम्पूर्ण पूर्वाधार निर्माण गर्न आवश्यक ड्रइङ्ग, डिजाईन तयार गरी सम्पूर्ण प्राविधिक परामर्श दिने पनि अन्तराष्ट्रिय स्तरको विशेषज्ञ (International Consultant) छनौटको लागि समेत निगमले अन्तराष्ट्रिय स्तरको बोलपत्र जारी गरिसकेको छ । त्यसै गरी संसदीय - उद्योग वाणिज्य तथा उपभोक्ता हित सम्बन्ध समितिले पनि प्रत्येक प्रदेश भित्रै ९० दिनको भण्डारण क्षमता वृद्धि गर्ने विषयमा निगमलाई समय समयमा आवश्यक निर्देशन दिई सो बारे पटक पटक ताकेता एवं प्रगति विवरण लिदै आईरहेको स्थिति थियो ।

हाल निगमसँग भएको मुलुकभरको जम्मा भण्डारण क्षमताले मागको पेट्रोल करीव ५-६ दिन, डिजेल करीव ७-८ दिन र हवाई इन्धन करीव १३ दिनको मात्र खपत धान्ने अवस्था छ भने निगमसँग एल.पि. ग्यासको कुनै भण्डारण क्षमता नभएको स्थिति छ । निजी ग्यास उद्योगीहरूसँग भएको कुल जडित क्षमताले मागको करिव ३ देखि ५ दिनको आपूर्ति मात्र धान्न सक्दछ । यस अवस्थामा चाँडो भन्दा चाँडो भण्डारण क्षमता वृद्धि गरी मुलुकको नयाँ प्रादेशिक संरचना बमोजिम प्रत्येक प्रदेश भित्रै ९० दिन खपत धान्ने क्षमता हुने गरी भण्डारण क्षमताको विकास गर्न अधिकतम रूपमा करीव ४-५ वर्षको समय लाग्न सक्ने भएको र यो अवधि चुनौतीपूर्ण रहेकाले सो चाँडो भन्दा चाँडो सम्पन्न गर्न नेपाल सरकारको प्रधानमन्त्री कार्यालय, आपूर्ति मन्त्रालय लगायत संसदीय समिति-उद्योग वाणिज्य तथा उपभोक्ता हित सम्बन्ध समितिले पनि पटक पटक सो बारे प्रगति माग गर्दा निगमले ७ महिना अघि जग्गा खरीद गर्न जारी गरेको बोलपत्र सहितका विवरणहरू बारे पटक पटक आवश्यक प्रस्तुतीकरण तथा छलफल भइरहेकै अवस्था हो ।

1

पेट्रोलियम पदार्थको रणनीतिक भण्डारण तथा संचालन केन्द्र बनाउने सम्बन्धमा निगमको अनुभव बमोजिम आपूर्ति हुने बिन्दु सुरक्षा व्यवस्था, उपलब्ध सुविधा (पानी, बिजुली र संचार) तथा बजार क्षेत्र आदि लोकमार्गमै सटेको वा दोहोरो मालवाहक सवारी चल्न सक्ने सहायक मार्ग वा नीजि बाटो प्रस्ताव गरेको, गाउँ र बस्तीबाट टाढा हुनुपर्ने, पानीको प्रशस्त मात्रामा उलब्धता हुनुपर्ने, नजिकै अरु कलकारखाना नभएको आदि मुख्य मापदण्ड पूरा भएका हुनुपर्ने भएको हुँदा सोही मुताबिक सकेसम्म सरकारी जग्गा खोजी गर्न निर्देशन संसदीय समितिबाट प्राप्त भएपछि उक्त मापदण्ड बमोजिम, छनौट भएका अन्य खण्डमा निगमको अन्तरिक श्रोतबाट खोजी गर्दा उपयुक्त सरकारी जग्गा उपलब्ध हुन नसकेपछि खोजी कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन निगमले आपूर्ति मन्त्रालय मार्फत जग्गा उपलब्ध गराई दिन पत्राचार गरी मन्त्रालयले पनि पहल गरेको र सो प्रकृया अझै जारी रहेको छ । हाल सम्म खरिद ऐन, २०६३ आइसकेपछि तथा सो भन्दा अघि पनि निगमका खरीद विनियमावली बमोजिम नै निगमले बोलपत्र मार्फत जग्गा खरिद गरिरहेको अवस्था पनि हो ।

आगामी पाँच वर्ष भित्र ९० दिनसम्म धान्ने पेट्रोलियम पदार्थहरूको थप भण्डारण क्षमता विकास गर्न करिब पाँच लाख तीस हजार किलो लिटर पेट्रोल तथा १ लाख ३५ हजार मेट्रिक टन एल.पि.जी को भण्डारण क्षमता विकास गर्नुपर्ने हुन्छ भने यसको लागि करिब ३५० विगाहा भन्दा बढी जग्गा आवश्यक पर्दछ । त्यसैगरी एल.पि. ग्यासको ९० दिनको भण्डारण क्षमता विकास गर्न थप ८० विगाहा जग्गा जरुरी पर्दछ । हाल निगमसँग भएका डिपोहरू अधिकांश शहर, बस्ती नजिक भएको कारण उक्त क्षेत्र भित्र थप भण्डारण क्षमता विकास गर्न नयाँ अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड बमोजिम जग्गा अपुग तथा सुरक्षाको दृष्टिले खतरा देखिएको हुँदा नयाँ लोकेशनहरूमा जग्गाको व्यवस्था गर्नुपर्ने बाध्यता निगमको रहेको छ ।

नेपालको खरिद ऐन २०६३ तथा निगमको खरिद विनियमावली २०६४ को व्यवस्था बमोजिम निर्धारित समयमा शिलबन्दी भई प्राप्त मूल्यमा मोलमोलाई गर्न नमिल्ने, शिलबन्दी भई प्राप्त भएको मूल्यमा पुनः हेरफेर वा घटाउन/बढाउन नमिल्ने कानूनी प्रावधान रहेकोले मूल्यमा मोलमोलाई गरी घटाउन वा कम गर्न नसकिएको अवस्था हो । बोलपत्र मार्फत प्राप्त प्रति कट्टा मूल्य उल्लेखित क्षेत्रको चलनचल्ती मूल्य हो वा होइन भनी निगमले प्रत्येक लोकेशनहरूको स्थानीय निकायसँग पत्राचार गरी लिखित रूपमा प्राप्त भएको मूल्यलाई आधार मानी टेण्डर मूल्यांकन गरिएको र कानूनी, प्राविधिक र आर्थिक रूपले उपयुक्त पाइएको आधारमा मात्र खरिद गर्ने निर्णय भएको हो । यसमा कुनै मिलोमतो वा अनुचित संलग्नता निगमका कुनै पदाधिकारीहरूको कुनै जग्गा उपलब्ध गराउने वा विक्री गर्ने व्यक्तिसँग नभएको व्यहोरा स्पष्ट पार्न चाहन्छौं । टेण्डरमा भाग लिने ठेकेदार वा सप्लायरले जग्गा खरीद व्यवस्था गर्दा को को सँग के-कति मूल्य दिए तथा जग्गा धनीले के कति प्राप्त गरे भन्ने विषय कानूनी तथा व्यवहारिक दुवै हिसाबले निगमको पहुँचभन्दा बाहिरको विषय भएको स्थिति स्पष्ट पार्न चाहन्छौं ।

पत्र पत्रिकामा विविध टिका टिप्पणी आएपछि हाल संसदका विभिन्न समितिहरू संसदीय समिति-उद्योग वाणिज्य तथा उपभोक्ता हित सम्बन्ध समिति, संसदीय अर्थ समिति, सार्वजनिक लेखा समिति तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट समेत निगमबाट कागजपत्र एवं विवरण माग गरी आवश्यक अध्ययन एवं अनुसन्धान भइरहेको विषय पनि सरोकारवालाहरू समक्ष विनम्र जानकारी गराउँदछौं ।

तसर्थ, मुलुक तथा उपभोक्ताको हक हितलाई सुरक्षित राख्न नेपाल सरकारले दिएको निर्देशन बमोजिम भण्डारण क्षमता वृद्धिका लागि के कसरी थप जग्गा प्राप्त गर्ने हो ? सो विषयमा सम्बन्ध निकाय तथा संसदीय समितिहरूले दिने निर्देशनहरू शिरोधार्य गरी आगामी दिनमा कार्य गर्न निगम कटिबद्ध रहेको तथा नेपाल सरकारको निर्देशन बमोजिम भण्डारण क्षमता वृद्धि गरी आम उपभोक्ताहरूलाई सर्वसुलभ रूपमा पेट्रोलियम पदार्थ उपलब्ध गराउने जिम्मेवारी वहन गर्न निगम हरदम प्रयत्नशील रहने विश्वास दिलाउन चाहन्छौं ।

मिति २०७४।४।१९ (बिहवार), बबरमहल ।

2